

Täysistunto

Tiistai 16.6.2020 klo 14.02—16.54

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 6/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Onko valiokunnan puheenjohtaja Risikko?

Keskustelu

16.12 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Todella, valiokuntahan on mietinnön tästä laatinut, ja siellä todetaan näin:

”Keväällä 2020 koronaepidemiasta johtuen koulutusta järjestettiin poikkeuksellisin tavoin valmiuslain nojalla annettujen soveltamisasetusten mukaisesti. Soveltamisasetuksilla rajoitettiin lähiopetuksen ja -ohjauksen järjestämisvelvollisuutta eri koulutusasteilla määraikaisesti.”

”Oppilaitosten poikkeusjärjestelyjen taustalla olivat myös aluehallintoviranomaisten tartuntatautilain 58 §:n nojalla tekemät päätökset, joilla määrättiin oppilaitosten tilat suljetaviksi. Asiaa koskevat ensimmäiset aluehallintoviranomaisten päätökset olivat voimassa 18.3.—13.4. ja jatkopäätökset 14.4.—13.5.”

”Hallituksen 6.5. antaman koronakriisin hallinnan hybridistrategiasuunnitelmaa koskevan periaatepäätöksen mukaan lukioiden, ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen, vapaan sivistystyön ja aikuisten perusopetuksen tilojen käyttöä opetukseen hallitaan 14.5. alkaen tartuntatautilain mukaisilla toimenpiteillä.”

”Soveltamisasetusten voimassaolon päätyttyä 13.5. ammatillisen koulutuksen järjestäjien on tullut järjestää ammatillista koulutusta ja toteuttaa näyttöjä ammatillisesta koulutuksesta annetun lainsäädännön mukaisesti. Näyttöjen toteuttaminen normaalin lainsäädännön edellyttämällä tavalla on kuitenkin hankalaa, koska näyttöjen toteuttamismahdollisuudet työpaikoilla ovat koronavirusepidemiasta johtuen puutteelliset. Koronavirusepidemia on hankaloittanut ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteuttamista erityisesti tietyillä koulutusaloilla sekä riskiryhmiin kuuluvien opiskelijoiden kohdalla.”

”Hallituksen esityksellä mahdollistetaan se, että ammatillisen koulutuksen jatkuminen myös osaamisen osoittamisen ja tutkinnon osien sekä tutkintojen suorittamisen osalta voidaan turvata koronavirusepidemian aikana. Esityksen tarkoituksena on helpottaa mahdollisuuksia poiketa osaamisen näyttöjen toteuttamistapaa koskevasta pääsäännöstä, jonka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

mukaan näytöt tulee toteuttaa tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa. Niiden sijasta näytöt voidaan ehdotuksen mukaan toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Lisäksi ehdotetulla lainmuutoksella väljennetään mahdollisuutta tarvittaessa täydentää näytössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31.7.2021 saakka.”

”Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.”

Muutamiin asioihin otimme sitten myöskin kantaa mietinnössä, esimerkiksi:

”Opiskelijoiden mahdollisuudet ammatitaidon ja osaamisen osoittamiseen aidoissa työtilanteissa ovat heikentyneet koronaepidemian aikana. Työpaikkojen sulkemisen tai suuren tartuntariskin vuoksi monilla koulutusaloilla on ollut vaikeaa tai mahdotonta toteuttaa ammatilliseen koulutukseen liittyviä osaamisen näyttöjä aidoissa työympäristöissä.”

”Valiokunta pitää kannatettavana sitä, että esityksellä turvataan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintojen etenemisen ja valmistumisen edellytykset koronavirustilanteessa. Näyttöjen viivästyminen voi johtaa opiskelijan kannalta ammattiin valmistumisen ja siten myös työllistymisen siirtymiseen suunniteltua myöhemmäksi. Työnantajien näkökulmasta vaikutukset liittyvät ennen kaikkea osaavan työvoiman saatavuuteen. Pitkittyessään tilanne voi vaikeutua entisestään, jos työpaikat eivät pysty tarjoamaan tarvittavissa määrin mahdollisuuksia osaamisen hankkimiseen ja sen näyttämiseen aidoissa työtehtävissä. On tärkeää huolehtia siitä, että kenenkään opiskelijan valmistuminen ei jää kiinni puuttuvasta työpaikan näyttöympäristöstä.”

”Ehdotetuista säännösten mahdollistamista väljennyksistä huolimatta tulee huolehtia siitä, että ensisijaisesti selvitetään mahdollisuudet toteuttaa näytöt aidoissa työtilanteissa esimerkiksi vaihtoehtoisia työpaikkoja kartoittamalla. Osaamisen osoittaminen aidoissa työtehtävissä on keskeinen ammatillisen koulutuksen laatutekijä. Valiokunta korostaa, että esitettuja joustomahdollisuuksia käytetään vain silloin, kun se on koronavirusepidemiaan liittyvien syiden vuoksi välttämätöntä.”

”Valiokunta painottaa, että ammatillisessa koulutuksessa myös poikkeuksellisten järjestelyjen aikana tulee varmistaa tutkintoa suorittavien osaamisen laatu ja työelämävastavuus: työelämän tulee voida luottaa siihen, että tutkinnon suorittaneen osaaminen ja ammattitaito on arvioitu ja todennettu asianmukaisesti.”

”Tätä väliaikaista muutosta tulee myös seurata”, todetaan valiokunnan mietinnössä.

”Asiantuntijakuulemisessa esitettiin toiveita ehdotettujen muutosten seurannasta ja vakinaistamisesta.”

”Valiokunta pitää ehdottoman tärkeänä, että ehdotetun lainmuutoksen vaikutuksia koskien sekä näyttöjen toteuttamistapoja että osaamisen arviointia seurataan tiiviisti ja sen yhteydessä kerätään kattavasti tietoa, joka käsittää opiskelijoiden, oppilaitosten ja työelämän näkökulmat. Seurannalla saadun tiedon perustella voidaan arvioida tarvetta valmistella lainsäädännön muutoksia nyt väliaikaisiksi tarkoitettujen muutosten vakinaistamiseksi.”

”Työelämätoimikuntien tilannekuvat Suomen koronaepidemiaa edeltävältä ajalta (vuotta 2019 koskevat tilannekuvat) voivat muodostaa perustan, johon ehdotetun lakimuutoksen vaikutuksia on mahdollista peilata.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

Otimme kantaa myös digitalisaation hyödyntämiseen. Todettiin näin:

”Näyttöympäristöiksi saatavilla olevien työpaikkojen määrän lisäksi koronavirusepidemia vaikuttaa samanaikaisesti esimerkiksi arvioijien saatavuuteen, johon työpaikkojen koronaviruksesta aiheutuva tilanne vaikuttaa. Valiokunta korostaa, että tilannetta voidaan helpotta hyödyntämällä digitaalisia ratkaisuja. Niitä tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää nykyistä laajemmin näyttöjen järjestämisen ja osaamisen arvioinnin toteutustapojen muuttuessa. On tärkeää, että digitaalisia menetelmiä ja oppimisympäristöjä kehitetään myös yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja että hyviksi koettuja käytäntöjä jaetaan muiden käytettäväksi ja edelleen kehitettäväksi.”

Viestintäänkin otimme kantaa:

”Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että opetuksen ja koulutuksen sujumisen kannalta on olennaista viestinnän selkeys, yhdenmukaisuus ja oikeudellinen kestävyys. Viestintä ja tiedotus sisältävät muun muassa ohjeet ja verkkopalveluissa tarjottavan tuen. Niiden on tarkoitus tukea koulutuksen järjestäjien toimintaa yhdenmukaisesti, millä varmistetaan osaltaan se, että opinnoissa eteneminen sekä tutkinnon ja sen osien suorittaminen mahdollistetaan opiskelijoille yhdenvertaisesti.”

”Ohjeiden ja muun verkkopalveluissa tarjottavan tuen muotoilussa on valiokunnan saaman asiantuntijalausunnon mukaan osoittautunut toimivaksi Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön viestintäyhteistyö, josta on jo syntynyt lisäarvoa koulutuksen järjestäjille. Sitä on tärkeää jatkaa myös mahdollisissa myöhemmissä poikkeusoloissa.”

”On tärkeää, että viranomaiset tiivistävät edelleen keskinäistä yhteydenpitoaan ja että ohjeistus on yhtenäistä. Tietoa tulee jakaa riittävästi kaikille asianomaisille tahoille: opiskelijoille, oppilaitoksille ja työpaikoille.”

Ja päätösesityksenä meillä on, että eduskunta hyväksyisi muuttamattomana hallituksen esitykseen 85/2020 sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos.

16.20 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Halusin tulla jälleen kerran kehuhaan suomalaisia opettajia, tällä kertaa ammatillisia opettajia. Minä olen seurannut läheeltä koko kevään ajan, miten opettajat ammatillisessa koulutuksessa ovat hyödyntäneet muun muassa digitalisaatiota ja luoneet uusia innovaatioita niin, ettei opetukseen ole tullut kovin paljon katkoja. Toki ammatillisessa koulutuksessa käytännön taitojen opiskelussa opiskelijat tarvitsevat myös lähiopetusta ja käytännön harjoittelua, mutta monia tänä keväänä syntyneitä uusia opetuksen tapoja aiotaan ammatillisessa koulutuksessa hyödyntää myös jatkossa aiempien opetusmenetelmien rinnalla. Erityisesti on huolehdittava siitä, että jokainen opiskelija saa riittävästi henkilökohtaista apua ja tukea opiskeluissaan, olipa opiskelumuoto sitten mikä tahansa. Koulutus ei saa eriarvoistaa oppilaita ja opiskelijoita, ja tähän on etäopetuksenkin kehittämisessä kiinnitettävä jatkossa enemmän huomiota.

Tässä lakiesityksessä on kysymys siitä, että ammattitaidon ja osaamisen osoittaminen eli näyttöjen suorittaminen olisi tilapäisesti mahdollista toteuttaa aitojen työtilanteiden ja työprosessien sijaan suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita tai työprosesseja, ja lisäksi olisi mahdollista täydentää näytössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa opintojen edistyminen ja tutkinnon osien ja tutkintojen suorittaminen koronavirusepidemian aiheuttamista poikkeusoloista huolimatta. Vaikka poikkeusolot ovat nyt päättyneet, niin epidemiahan ei suinkaan ole ohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

Näyttöjen viivästyminen voi johtaa opiskelijan kannalta ammattiin valmistumisen ja siten myös työllistymisen siirtymiseen. Työnantajien näkökulmasta vaikutukset liittyvät ennen kaikkea osaavan työvoiman saatavuuteen. On tärkeää huolehtia siitä, että kenenkään opiskelijan valmistuminen ei jää kiinni puuttuvasta työpaikan näyttöympäristöstä. Toisaalta osaamisen osoittaminen aidoissa työtehtävissä on keskeinen ammatillisen koulutuksen laatutekijä, ja siksi esitettyjä joustomahdollisuuksia on syytä käyttää vain silloin, kun se on välttämätöntä. Kaikissa olosuhteissa on pidettävä huolta siitä, että työelämä voi luottaa siihen, että tutkinnon suorittaneen osaaminen ja ammattitaito on arvioitu ja todennettu asianmukaisesti. Näytön vastaanottajien ammattitaito, osaaminen ja vastuu korostuvat siis entisestään. On myös selvää, että joissakin ammateissa asia on helpompi järjestää kuin joissakin toisissa.

Arvoisa puhemies! Ihan loppuun haluan todeta, että tämän ehdotetun lakimuutoksen vaikutuksia on syytä seurata huomioiden opiskelijoiden, oppilaitosten ja työnantajien näkökulmat. Uskon vahvasti, että seurantatiedon pohjalta voidaan kehittää aivan uudenlaisia työtapoja ammatilliseen koulutukseen, jatkossa myös ammatilliseen täydennyskoulutukseen, muun muassa digitalisaatiota ja tulevaisuudessa myös virtuaalitodellisuutta entistä enemmän hyödyntämällä. Virtuaalisia oppimisympäristöjä ei ole ammatillisessa koulutuksessa vielä otettu käyttöön optimaalisesti.

16.23 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kuten edellistä esitystä, tätäkin sivistysvaliokunta piti, saamamme selvityksen perusteella, tarpeellisena, ja ehdotamme esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Tilanne, jossa valmistuminen lykkääntyy, tutkinnot venyvät ja työllistyminen viivästyy, ei ole kenenkään edun mukaista, ei myöskään tilanne, että ammattikouluista valmistuu epäpäteviä henkilöitä. Siksi on ensisijaisen tärkeää, että ehdotetuista säännösten mahdollistamista väljennyksistä huolimatta tulee selvittää mahdollisuudet toteuttaa näytöt aidoissa työtilanteissa, esimerkiksi vaihtoehtoisia työpaikkoja kartoittamalla. Osaamisen osoittaminen aidoissa työtehtävissä on keskeinen ammatillisen koulutuksen laatutekijä. Mietinnössä korostamme, että esitettyjä joustomahdollisuuksia käytetään vain silloin, kun se on koronavirusepidemiaan liittyvien syiden vuoksi välttämätöntä.

16.24 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies, huomasin tänään eduskunnan Twitter-tililtä, että olitte tavannut pääministerin ja yhdessä iloitsitte poikkeusolojen päätymisestä. Se on yhteinen ilomme, mutta samalla me kaikki tiedostamme sen, että uhka ei ole vielä ohi vaan me joudumme olemaan edelleen varovaisia ja mahdollisesti myöskin kokemaan sen, että koronan toinen aalto voi olla todellisuutta. Mutta toki toivomme, että olemme selviytyneet nyt koronasta lopullisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä ammattikoulutuksen näyttöjä koskeva lakiesitys on erittäin hyvä ja kannatettava niin koulutuksen järjestäjien kuin opiskelijoiden ja, niin kuin tässä keskustelussa on kuultu, myöskin työelämän näkökulmasta. On huomionarvoista myös se, että kaikki 19 lausuntopalautetta antanutta tahoa kannattivat tätä esitystä. Esitys on kaikin tavoin kannatettava ja tarpeellinen, ja on hienoa, että hallitus tällä tavalla tuo joustavuutta myöskin ammattikoulutuksen näyttöjen toteuttamiseen, mutta olen täysin samaa mieltä siitä, minkä edustaja Mäkisalo-Ropponen toi esille, että on huomioitava se, että opiskelijat kaipaavat myöskin näitä perinteisiä tapoja osoittaa näyttöjä ja että työelämässä todellisissa olosuhteissa osoitettu näyttö on monelle se kaikkein paras tapa se toteuttaa. Tässä sivistys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

valiokunta aivan oikein mietinnössään toteaa, että näitä joustomahdollisuuksia käytetään vain silloin, kun se on epidemiaan liittyvien syiden vuoksi välttämätöntä.

Kiitos sivistysvaliokunnalle hyvästä, huolellisesta, eri näkökulmat hyvin huomioon otavasta mietinnöstä ja hallitukselle tästä hyvästä, kannatettavasta esityksestä.

16.26 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa jo edellisessä keskustelussa hallitusta kiiteltiin hyvästä esityksestä, ja haluan vielä yhtyä niihin kiitoksiin, jotka koskevat korkeakoulujen aloituspaikkojen määrän lisäämistä. Se on nyt tässä tilanteessa järkevää. Myös tämä nyt keskustelun kohteena oleva esitys ammatillisen näyttötutkinnon joustavoittamisesta on opiskelijoiden oikeusturvan kannalta erittäin hyvä.

Edellä on jo käytetty monta hyvää puheenvuoroa, ja valiokunnan puheenjohtaja Risikko tämän hyvin esitteli, en mene siihen sen syvemmin, mutta tosiaan tämä, että osaamisen osoittaminen aidoissa työtehtävissä on keskeinen ammatillisen koulutuksen laatutekijä, ja se, että valiokunta korostaa, että esitetyt joustomahdollisuuksia käytetään vain silloin, kun se on koronavirusepidemiaan liittyvien syiden vuoksi välttämätöntä, ovat tietenkin tärkeitä periaatteita.

Tätä ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä tietysti itekin kyllä soisin nyt pohdittavan hyvin vakavasti sitten, kun tehdään syksyllä merkittäviä linjauksia siitä, millä tavalla tätä Suomen uudelleenrakennusta tehdään. Hallitus on pitänyt yhtenä keskeisenä toimenpiteenä oppivelvollisuuden pidentämistä, ja tässä kyllä on todella vakava pohdinnan paikka siitä, auttaako nuoria syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä se, että heidän on pakko mennä oppilaitokseen oppimaan — ja yhdeksi vuodeksi tuskin sinne täysi-ikäisiä ihmisiä enää koulunpenkille pakolla määrätään — vai pitäisikö sinne ammatilliseen koulutukseen löytää enemmän sitä työelämälähtöistä dynamiikkaa, vähän siihen malliin kuin vaikkapa Saksassa käytännössä nähdään, miten tällainen, voisipa melkein sanoa, ikiaikainen mestari—kisälli-mallinen oppiminen todella auttaa siihen, että juuri ne nuoret, jotka eivät sitä koulunpenkkiä niin mielellään kuluttaisi ja joille lukeminen ei välttämättä ole se tapa oppia, saisivat niitä polkuja kiinni yhteiskuntaan. Tämmöistä mestari—kisälli-mallista ajattelua kyllä kannustan hallitusta hakemaan uudistuksensa lähtökohdaksi, mikäli tässä aiotaan hallituksen esittämällä tavalla syksyllä lähteä etenemään.

Mutta kaiken kaikkiaan miettin sitä, voidaanko ne nyt tähän uudistukseen suunnatut rahat käyttää vaikuttavammin jo siellä koulupolun alkupäässä panostamalla siihen, että meillä on tulevaisuudessakin maailman paras peruskoulu Suomessa. Kaikki oppilaat saavat hyvät valmiudet ja korkean motivaation edetä opinpolkua eteenpäin, ja silloin motivoituneet opiskelijat kyllä hakeutuvat sellaisiin koulutusohjelmiin, joista saavat myös varmasti sen toisen asteen tutkinnon.

16.29 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä ammattitaidon ja osaamisen osoittamisen eli näyttöjen toteuttamistavoista. Pääsäännön mukaan näytöt tulee toteuttaa tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Koronavirusepidemian aikana näyttöjen toteuttaminen aidoissa työtilanteissa ja -prosesseissa on kuitenkin erityisesti joillakin koulutusaloilla ollut vaikeaa tai mahdotonta, jos työpaikat ovat suljettuja tai niillä on suuri tartuntariski. Näyttöjen toteuttamistapaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi siten, että näytöt voitaisiin aitojen työtilanteiden ja työprosessien sijaan toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

vat aitoja työtilanteita. Lisäksi väljennettäisiin mahdollisuutta tarvittaessa täydentää näyttössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa opintojen edistyminen ja tutkinnon osien ja tutkinnon suorittaminen koronavirusepidemian aiheuttamissa poikkeusoloissa.

Valiokunta kannattaa tätä. Asiantuntijakuulemisissa on esitetty toiveita ehdotettujen muutosten seurannasta ja mahdollisesta vakinaistamisesta niiltä osin, mitkä ovat hyviä. Valiokunta on ottanut tähän kantaa ja pitää tärkeänä sitä, että lainmuutoksen vaikutuksia koskien sekä näyttöjen toteuttamistapoja että osaamisen arviointia seurataan tiivistä ja sen yhteydessä kerätään kattavasti tietoa, joka käsittää opiskelijoiden, oppilaitosten ja työelämän näkökulmat.

Seurannalla saadun tiedon perusteella voidaan arvioida tarvetta valmistella lainsäädännöllisiä muutoksia nyt väliaikaisiksi tarkoitettujen muutosten vakinaistamiseksi, ja tällaisia varmasti tulee. Digitalisaatio on yksi, minkä hyödyntäminen varmasti tulee tulevaisuudessa näkymään entistä tehokkaammin opiskelussa ja sitä kautta myöskin työelämässä. Vaikka koronapandemia ja -virus ovat huono asia kokonaisuutena, on tietysti hyvä nähdä myöskin, minkälaisia muutoksia näissä tapahtuu, ja käyttää hyödyksi sitten. Digitalisaatio on yksi hyvä asia, mikä varmasti on lyönyt läpi nyt, todellinen digiloikka monessa taloudessa ja myöskin opinahjossa.

16.32 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hiukan harmittaa, että ammatillinen koulutus on jäänyt vähän tässä korona-ajan koulutuspoliittisessa keskustelussa jalkoihin, mutta tänään sitten näitten lainsäädäntöjen osalta ollaan panostettu, ja lisätalousarvio 4:ssähän oli sitten panostuksia.

Tosiaan tämä lakimuutos on tärkeä ammatillisen koulutuksen opintojen osalta, jotka tänä keväänä ovat olleet kovin haasteellisia, erityisesti työharjoittelun ja ammattitaidon osaamisen näyttöjen suhteen, jotka ovat äärimmäisen tärkeä osa koulutusta ja edellytys myös valmistumiseen.

On äärimmäisen tärkeää, että asiaan reagoidaan nyt ja mahdollistetaan opintojen ja tutkintojen edistyminen myös koronavirusepidemian aikana sekä tuetaan opiskelijoitten valmistumista. Ammatillinen koulutus muutenkin on ollut aikamoisessa murroksessa reformin jälkeen, jota tämä hallitus nyt on sitten muokkaamassa.

On hirmu tärkeää, että viedään eteenpäin hallituksen ammatilliselle koulutukselle vuosiksi 2020—2022 päättämää kolmivuotista kehittämisohjelmaa, jossa on isoja panoksia jo tälle vuodelle — 80 miljoonaa euroa opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen, mikä ajettiin reformin myötä aika minimiin. Kaikkiaan hallitusohjelmahan sisältää pitkälti yli 200 miljoonaa euroa ammatilliseen koulutukseen lisää rahaa, jolla tuetaan oppimisen edellytyksiä, opiskelijoitten hyvinvointia ja toimintaympäristön muutokseen reagointia työvoiman tarpeen mukaan koulutuksessa.

Lisäksi on tärkeää, että hallituksen jatkuvan oppimisen uudistusta kiritetään. Nyt on hyväksytty yli 90 koulutus- ja työllisyshanketta, joilla tuetaan muuttuvaa työelämää sekä osaavan työvoiman saatavuutta tulevaisuudessa.

Nämä rahoitukset ja nämä panostukset sopivat kyllä loistavasti näihin poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja mahdollistavat ammatillisen koulutuksen sekä itsensä kehittämisen, erityisesti nyt sitten poikkeusolojen aikana.

Tähän pykälään liittyen lisätalousarviossahan lisättiin 30 miljoonaa euroa lisää rahaa koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin, opintojen keskeyttämisen eh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

käisyyen sekä valmistumassa olevien opiskelijoiden mahdollisuuteen näyttöjen tekemiseen poikkeusolosuhteissa, jotka ovat olleet haasteelliset. Tänänhän tässä pykälässähän sitten sitä näyttöjen poikkeusmahdollisuutta jatketaan heinäkuun loppuun 21.

Vähälle huomiolle on jäänyt myös lisätalousarvion koulutuksen lisääminen ja käynnistäminen 5 000 lähihoitajaopiskelijalle vuoteen 2024 mennessä.

On äärimmäisen tärkeää poikkeusoloissa huolehtia meille niin tärkeästä ammatillisesta koulutuksesta sekä osaajiemme valmistumisesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Valiokunnan puheenjohtaja Risikko.

16.35 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Vielä hieman jatkan tuosta. Siis tämäkin lakiesitys on erittäin kannatettava, ja siinähan me pohdimme hyvinkin paljon juuri näyttöjen antamista tilanteessa, jossa niitä ei voi todellisessa työyhteisössä antaa, ja se osoittaisi sen osaamisen, joka sitten taas tuottaisi sen varmistuksen työnantajalle, että tämä henkilö on suorittanut kaikki tehtävät ja myöskin niin, että hänen ammattitaitonsa laatu on varmistettu.

Totean kuitenkin sen näin ammatillisen koulutuksen opettajana — ja olen ollut silloin aikoinansa ensimmäisiä näyttötutkintoja valmistelemassa Opetushallituksessa — että ihan kaikkea osaamista ei pysty näyttämään koulun olosuhteissa. Kyllähän tässä on koko ajan tietysti tarkennettu sitä ja tarkoitettu, että mahdollisimman autenttisissa tilanteissahan pitää ne näytöt tehdä, että jos ei voi mennä ihan todellisiin työyhteisöihin, niin ainakin sitten mahdollisimman simuloituihin. Mutta esimerkiksi hoitotyössä on paljon sellaisia tilanteita, joissa valitettavasti ei voi muuta kuin sen oikean potilaan, asiakkaan kanssa näissä asioissa näyttää sitä osaamistaan. Mutta tähän on tarkoitettukin hyvin, hyvin poikkeus-tilanteisiin, ja minä luotan, aivan niin kuin täällä on opettajia keuhutettu, myös ammatillisen koulutuksen opettajiin siinä, että he kyllä osaavat arvioida sen, että he eivät hyväksy ”mitä sattuu” -näyttötilannetta tai eivät anna sitä läpi eivätkä anna todistusta muuta kuin heille, joista he pystyvät olemaan täysin varmoja, että tämä henkilö nämä asiat osaa. Eli siinä mielessä kyllä on erinomaisen tärkeää huomioida sitä puolta. Eli tämä ei ole mikään yksinkertainen asia.

Sitten myöskin tiedän, että tämä on aiheuttanut hyvin paljon murhetta myöskin opiskelijoille siitä, valmistuuko vai ei. Esimerkiksi terveydenhuollossa on käynyt sillä tavalla, että vaikka opiskelija on ollut viime metreillä opiskelussa, niin onkin evätty sinne työpaikalle meno, ja se on ollut erittäin harmittavaa. Meidän opettajat ovat tietysti tehneet kaikkensa, että nämä opiskelijat valmistuisivat, mutta aina se ei ole ollut täysin mahdollista, varsinkin jos paljon on ollut suorittamatta. Mutta toivon, että tämäkin laki auttaa opiskelijoita ja oppilaitoksia.

Me kiinnitimme huomiota myös viestintään, ja mielestäni täällä on hyvä muistutus meille kaikille siitä, että kun näitä ohjeita annetaan, niin siellä pitää olla yhtenevät ohjeet, selkeät ohjeet ja myöskin juridisesti kestävä. Se pätee tietysti kaikkiin näihin lakeihin, kun näitä sovelletaan, kun siellä on monia soveltajia: on se järjestävä taho koulutuksessa, on toteuttava taho ja sitten on vielä valvoja. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2020 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 85/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.